

Sabima kartleggingsnotat 46-2023

Fauna og florakartlegging på Kåfjordfjellet og Fjellbygda i Troms juli 2023

Av Karl-Birger Strann og Vigdis Frivoll

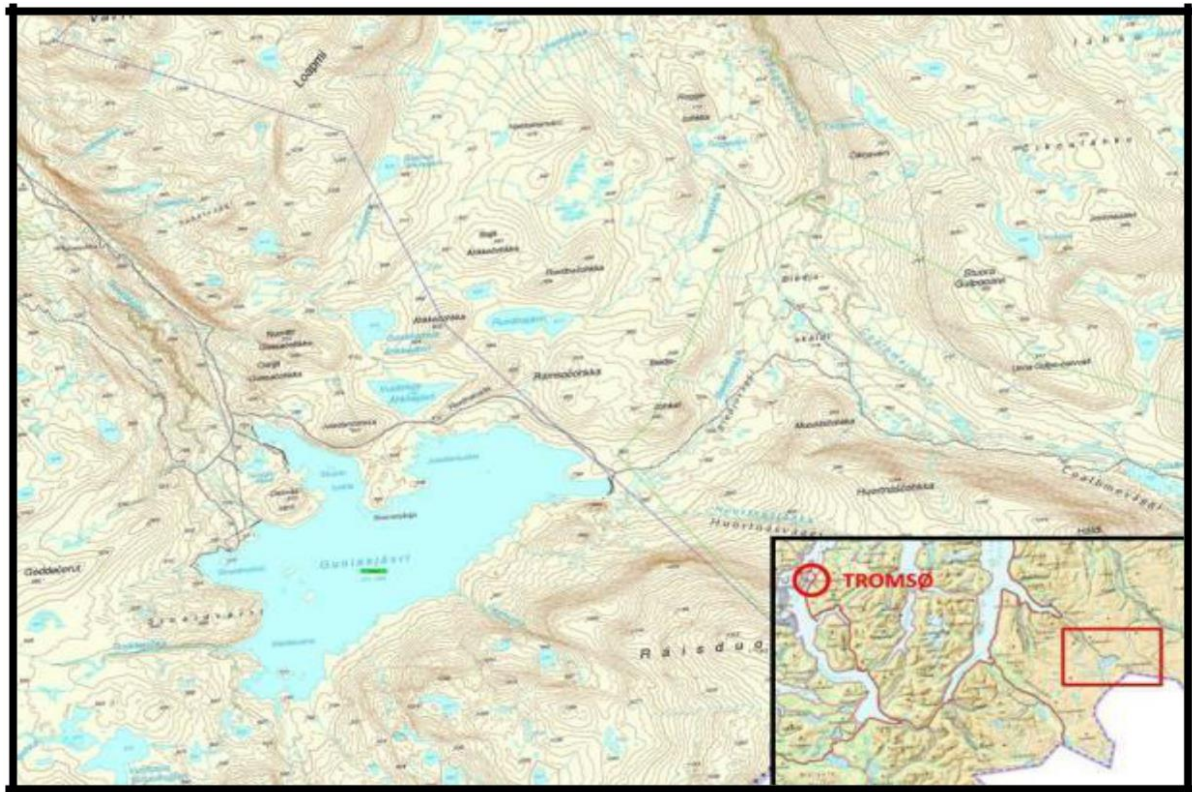
Innledning

Det ble gjennomført undersøkelser på to lokaliteter i Troms i 2023. Disse var 1) Kåfjordfjellet, Kåfjord kommune og 2) Fjellbygda, Balsfjord kommune.

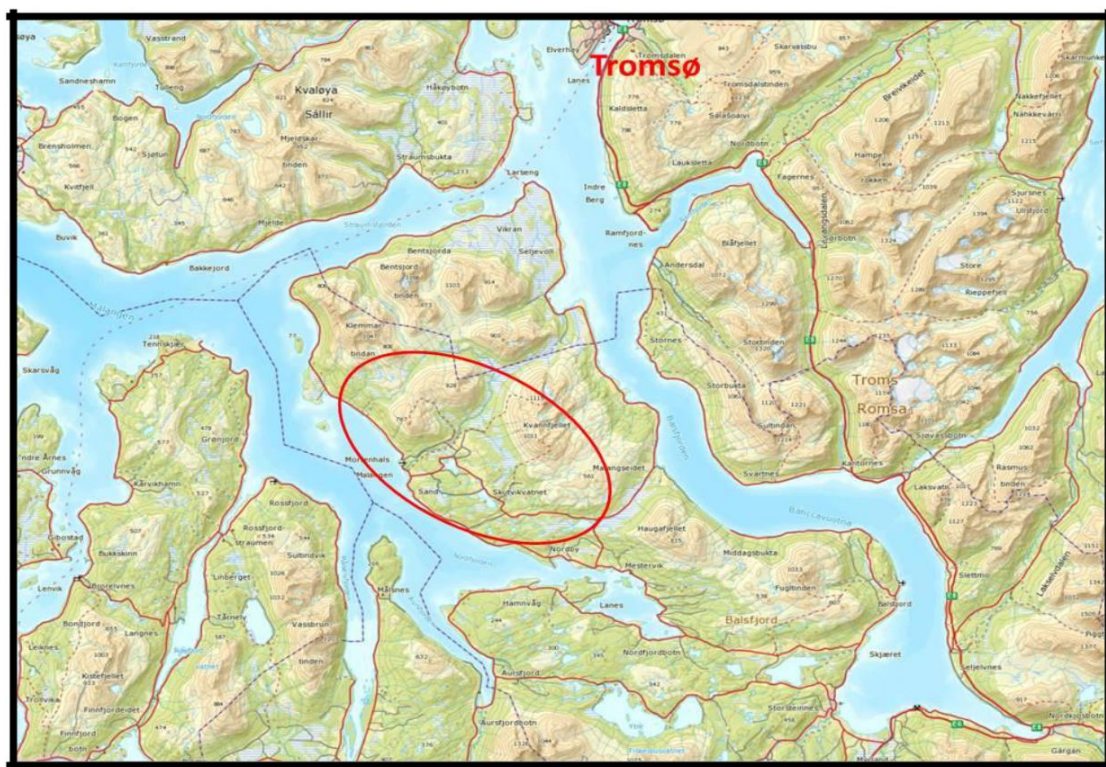
Kåfjordfjellet (Fig 1) er et omfattende fjellplatå helt sørøst i Kåfjord kommune i Troms. Hovedplatået ligger på mellom 600 og 900 moh og sentralt i det høyeste fjellområdet ligger den regulerte innsjøen Guolasjavre (771-774 moh). Fjellpartiet strekker seg sørover helt til fjellet Ráisduottarháldi (1328 moh) på riksgrensen mot Finland og videre østover og inn i Nordreisa kommune. Geologien er kalkrik med store områder dominert av kvartsglimmerskifer og stedvis finner en partier med ulike skifre, kvartsitt og kalkspatmarmor. Det beiter mye sau i områdets nordvestlige deler og en del av de lavereliggende arealene i nord bærer tydelig preg av sauebeiting. Landskapet er småkupert og i en del partier finnes det snøleier som ofte ikke smelter bort før godt ut i august.

Karl-Birger Strann og Vigdis Frivoll har gjennomført flere årlige besøk på Kåfjordfjellet siden 2011 og kjenner området godt. I 2023 ble undersøkelsene gjennomført den 7. og 25. juli.

Fjellbygda (Fig 2) i Balsfjord ligger sentralt på sørvestsiden av Malangshalvøya. Området er kupert med vekslende bjørkeskog og dyrkamark og med to større vann og 13 mindre vann og tjern. Området ble undersøkt av Karl-Birger Strann og Vigdis Frivoll den 8. og 19. juli 2020.

Figur 1. Kåfjordfjellet ligger helt øst i Troms i Kåfjord kommune.

Figur 2. Fjellbygda ligger sørvest på Malangshalvøya i Balsfjord kommune.

Kartleggingen

I faunakartleggingen ble det lagt vekt på humler og sommerfugler. Noen av insektene ble fanget inn vha insektshov og sluppet fri etter bestemmelse. Mange insektarter og interessante planter ble fotografert med Canon 5D MKIII og enten Canon 50 mm makro eller 180 mm makro.

Ved besøkene ble det også lagd en enkel planteliste over arter som ble påvist. Det ble ikke tatt belegg, men interessante arter ble fotografert og det ble tatt GPS-lokalisering. Insekter og planter er lagt inn i Artsobservasjoner.no med fotobelegg.

Sabima bidro med økonomisk støtte for at Midt-Troms Naturlag kunne gjennomføre artskartlegging på de to områdene i Nord- og Midt-Troms.

Resultater

Kåfjordfjellet

Til sammen ble det i 2023 brukt ca. 11 timer innenfor Guolasjavre og 2 timer nord og øst for vannet. Den 7. juli ble det meste av innsatsen lagt til fjellområdene nord for Nuorttit Gussačohkka og øst langs Áhkkejohka. I tillegg ble det til sammen brukt 2 timer i områdene like vest for Guolasjavre.

Sommerfugler

Under kartleggingen i 2023 som ble foretatt den 7. var været lettskya, sol og tørt med SØ laber bris. Den 25. juli var det strålende sol, rundt 16 grader og frisk bris fra SØ. Begge dagene ble det registrert påvist en rekke arter dagsommerfugler. Som i tidligere år var de vanligste artene dagsommerfugler **mjeltgulvinge** (*Colias hecla*) og **fjellringvinge** (*Erebia pandrose*). Begge disse to artene var tallrike og ble påtruffet i fjellområdene mellom 300 moh og opp mot 850 moh (for oversikt over geografisk fordeling (se innlagte data i Artsobservasjoner.no). Særlig tallrik var mjeltgulvinge som tydeligvis var på topp i svermingen ved besøket 7.juli. I tillegg var arten **polarsmyger** (*Pyrgus adromedae*) vanlig ved begge besøkene i den besøkte områdene som ligger over 600 moh. Som i tidligere år var arten spesielt tallrik i de sørvendte liene.

Figur 3. De sørvendte liene i dalføret som fører inn til de flatere fjellpartiene inn mot Áhkkejohka på Kåfjordfjellet er preget av beitebakker med tydelige partier med rasmark og rasvifter. Området er særlig artsrikt. Foto: Karl-Birger Strann ©

Blant målerne var **pjuskemåler** (*Macaria fusca*) særdeles vanlig ved besøkene i juli. Den 25. juli var det imidlertid **fjellmåler** (*Psodos coracina*) som dominerte i dalen innover mot Áhkkejohka. I de nedre delene mot Kåfjorddalen der det fremdeles vokser en del fjellbjørk og en del vierkratt var også i 2023 **hvit båndmåler** (*Xanthorhoe montanata*) veldig vanlig. Her ble det også registrert flere individer med **fløyelsringvinge** (*Erebia ligea*) samt **brunflekkt perlemorvinge** (*Boloria selene*).

Fjellbloddråpesvermer (*Zygaena exulans*) var vanlig forekommende i hele området over tregrensen. I 2023 var den særlig tallrik i de sørvendte liene nedenfor Rámsočohkka og østover til østenden av Guolasjavre.

Figur 4. Fjellmåler (*Psodos coracina*) var tallrik i 2023 på Kåfjordfjellet. Foto: Karl-Birger Strann ©

Figur 5. Polarsmyger (*Pyrgus adromedae*) var vanlig i områdene over 600 meter. Foto: Karl-Birger Strann ©

Humler

Ved besøket i juli 2023 ble det gjennomført kartlegging av humler i fjellet. **Tundrahumle** (*Bombus hyperboreus*) ble påvist og fotografert flere steder på Kåfjordfjellet, samtlige i områdene som ligger over 700 moh. Dette er en stor og iøynefallende art som vi har registrert tidligere i flere høyfjellsområder i Troms. Den ble første gang påvist av oss på Kåfjordfjellet i 2012 og har blitt observert her hvert år siden.

Videre ble **alpehumle** (*Bombus alpinus*) også i 2023 registrert over store deler av det undersøkte området. **Fjellhumle** (*Bombus balteatus*) og **berghumle** (*Bombus monticola*) ble registrert og fotografert flere steder i områdene over 650 moh. I områder med fjellsmelle og forskjellige mjeltarter ble det registrert en god del **polarhumle** (*Bombus pyrrhopygus*).

Figur 6. Tundrahumle ble påvist flere steder på Kåfjordfjellet i 2023. Foto: Karl-Birger Strann ©

Figur 7. Lapphumle ble observert en rekke steder på Kåfjordfjellet i juli 2023. Foto: Karl-Birger Strann ©

Figur 7. Fjellhumle ble registrert hvert år på flere lokaliteter på Kåfjordfjellet. Foto: Karl-Birger Strann ©

Under besøket på Kåfjordfjellet 25. juli fant vi flere områder med **fjellgresshoppe** (*Bohemanella frigidus*). Til sammen ble det observert over 25 individer, flest på nord- og østsiden av Guolasjavre i områder med rikere vegetasjon.

Figur 8. Fjellgresshoppe var svært vanlig på Kåfjordfjellet under besøket 25.juli i 2023. Foto: Karl-Birger Strann ©

Karplanter

Karplantefloraen på Kåfjordfjellet er særdeles rikt og variert med mange sjeldne og vakre fjellplanter. Den gunstige berggrunnen kommer tydelig til syne ved at området i sitt hele domineres av store felt med **reinroser** (*Dryas octopetala*). Under besøket den 7. juli ble det funnet flere forekomster av **fjellsolblom** (*Amica augustifolia alpina*). Denne vakre fjellplanten står kort tid i blomstring og er vanskeligere å finne etter avblomstring. På grunn av varmt og solrikt vær etter sankthans var alle individer allerede avblomstret.

Kåfjordfjellet har flere områder med gode forekomster av **brannmyrklegg** (*Pedicularis flammea*). Vi har funnet flere forekomster hvert år etter 2011. Den største forekomsten vi fant den 11. juli 2017 bestod da av 244 blomstrende individer. På denne lokaliteten var det ved besøket 25. juli 2023 rundt 100 planter, de fleste helt avblomstret.

Brannmyrklekken vokser flere steder rundt Guolasjavre og som oftest i mindre antall (gjerne under 20 individer). **Lodnemyrklegg** (*Pedicularis hirsuta*) og **bleikmyrklegg** (*Pedicularis lapponica*) vokser jevnt over hele studieområdet over 600 moh.

Figur 9. Brannmyrklegg ble funnet på flere lokaliteter rundt Guolasjavre. Foto: Karl-Birger Strann ©

I tørre partier av snøleier på begge sider av Guolasjavre vokser **stivsildre** (*Saxifraga hieracifolia*) og stedvis registrerte vi mer enn 20 individer innenfor to begrensede områder. Her vokser også flere arter sildrer, blant annet **grannsildre** (*Micranthes tenuis*), **snøsildre** (*Saxifraga nivalis*), og **knoppsildre** (*Saxifraga cernua*). I de samme områdene, men i våtere deler av snøleiene, vokser store forekomster av **snøsoleie** (*Ranunculus nivalis*), **stjernesildre** (*Saxifraga stellaris*) og stedvis rike forekomster av **dvergssoleie** (*Ranunculus pygmaeus*).

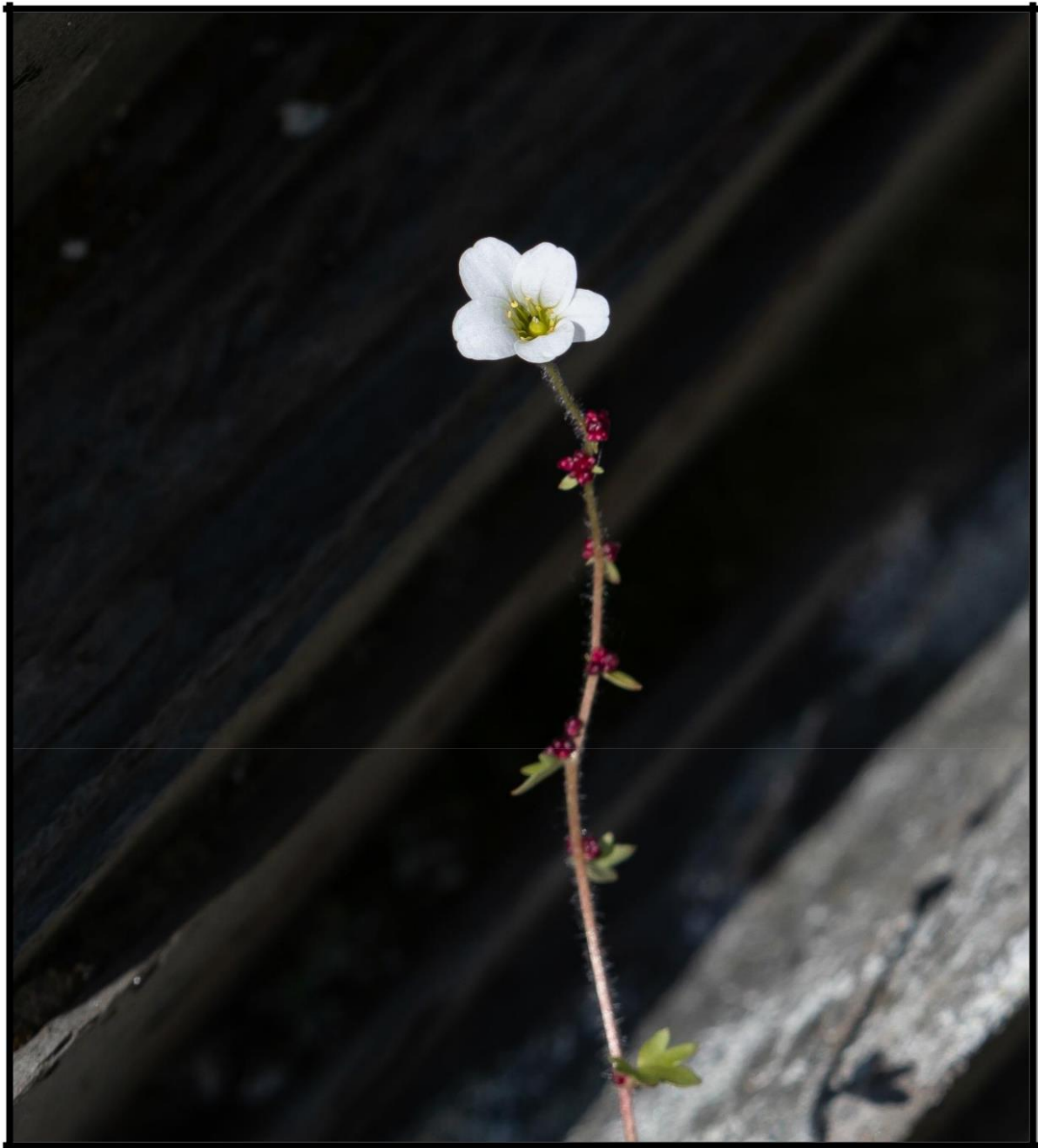

Figur 10. Stjernesildre ble påvist i flere snøleier både øst og vest for Guolasjavre samt innover dalen mot Áhkkejohka. Foto: Karl-Birger Strann ©

I de lavere delene av snøleiene vest av Vuolimus Áhkkejávri og i områdene ved Nuorttit Gussačohkka fant vi også flere lokaliteter med **gullrublom** (*Draba alpina*). Også i området nord av Guolassáiva som ligger like nord for Guolasjavre, ble det påvist en forekomst av arten.

Figur 11. Gullrublom vokser flere steder øst og nord for Guolasjavre. Foto: Karl-Birger Strann ©

Figur 12. Knoppsildre ble påvist flere steder i liene særlig nord for Guolasjavre. Foto: Karl-Birger Strann ©

I løpet av kartleggingsrunden ble det funnet to forekomster av **bleiknøkleblom** (*Primula stricta*). Samtlige ble påvist i ganske fuktig mark nær veien og nedover mot selve Guolasjavre.

Den 7. juli ble det funnet en lokalitet med **bergrublom** (*Draba rupestris*) i noen knauser nordøst for Guolasjavre.

Figur 13. Sibirkoll ble funnet på to lokaliteter i områdene ved Áhkkejohka i 2023. Foto: Karl-Birger Strann ©

Orkideer

Flere store felt med **fjellhvitkurle** (*Pseudorchis straminea*) ble påvist og spesielt store forekomster fant vi i lia ned fra Ruvdnaruvža øst for Guolasjavre. På noen av forekomstene innover Áhkkejohka vokste det også et betydelig antall **grønnkurler** (*Dactylorhiza viridis*) sammen med noen spredte individer med **korallrot** (*Corallorhiza trifida*). På flere av snaurabbene ble det funnet **fjellkurle** (*Chamorchis alpina*).

Figur 14. Fjellhvitkurle var en av de fire vanlig forkommende orkideene som ble funnet på Kåfjordfjellet i juli 2023. Foto: Karl-Birger Strann ©

Det er samlet inn et betydelig materiale på både flora og fauna årlig siden 2011 fra Kåfjordfjellet. Noe av materialet er fremdeles ikke bestemt og for blomsterfluer, øyenstikkere og lepidoptera pågår dette arbeidet kontinuerlig. Imidlertid er det meste av dette materialet ikke samlet inn under det feltarbeidet som er støttet av Sabima i

2018, 2019 og 2023. Følgelig vil ikke dette rapporteres som en del av denne kartleggingen.

Fjellbygda

Fjellbygda ble besøkt 8. og samt 19. juli 2023. Arbeidet ble konsentrert i områdene mellom Sandsvatnet og vestover mot Nerbygdveien som går fra nordenden av Skutvikvatnet og nord til Grønnlia. I tillegg ble flere myrer langs veien innover Fjellskardalen også undersøkt. Med unntak av orkideer ble karplanter i liten grad undersøkt av oss pga at andre personer skulle ha dette som hovedtema.

Langs veien ligger det fem mindre vann som alle har gode bestander med **soleienøkkerose** (*Nuphar pumila*). Ved Sjukavatnet og Per Jonsavatnet ble det både i 2018, 2019 og i 2023 registrert gode forekomster med svermende **spydblåvannymfer** (*Coenagrion hastulatum*). Denne arten er også påvist flere ganger i den nordøstre delen av Sandsvatnet. På to ulike områder ved Sandsvatnet ble det påvist flere eksemplarer av **starrlibelle** (*Aeshna juncae*) ved besøket den 12. august.

Sommerfugler

Fløyelsringvinge (*Erebia ligea*) opptrådte ved begge besøkene i 2023 i store antall. Spesielt på de mange naturengene som domineres av skogstorkenebb, enghumleblom og engsoleie var det gode forekomster av arten. I de tilstøtende

myrene rundt småvannene svermet mange **myrblåvinger** (*Agriades optilete*). I bakkene øst for Sjukavatnet fløy et titalls **ildgullvinger** (*Lycaena phlaeas*) og ett par eksemplar av **purpurgullvinge** (*Lycaena hippothoe*).

Figur 15. Brunflekkt perlemorvinge ble registrert i 2023 i skogsengene bl.a. ved Sjukavatnet og Henrikvatnet. Foto: Karl-Birger Strann ©

På sørsida av Henrikvatnet svermet mange **myrblåvinger** (*Agriades optilete*). Vanligst av blåvingene var **tiriltungeblåvinge** (*Polyommatus icarus*) som ble sett nesten overalt der det var blomsterrike skogkanter og på de frodige engene med skogstorkenebb. I skogkantene fløy uvanlig mange eksemplarer av **hvit båndmåler** (*Xanthorhoe montanata*) samt mange eksemplar med **brunflekkt perlemorvinge**. I bakkene fra krysset ved Skutvikvatnet og rundt Sjukavatnet og Henrikvatnet ble det påvist flere eksemplarer av **myrgulvinge** (*Colias palaeno*).

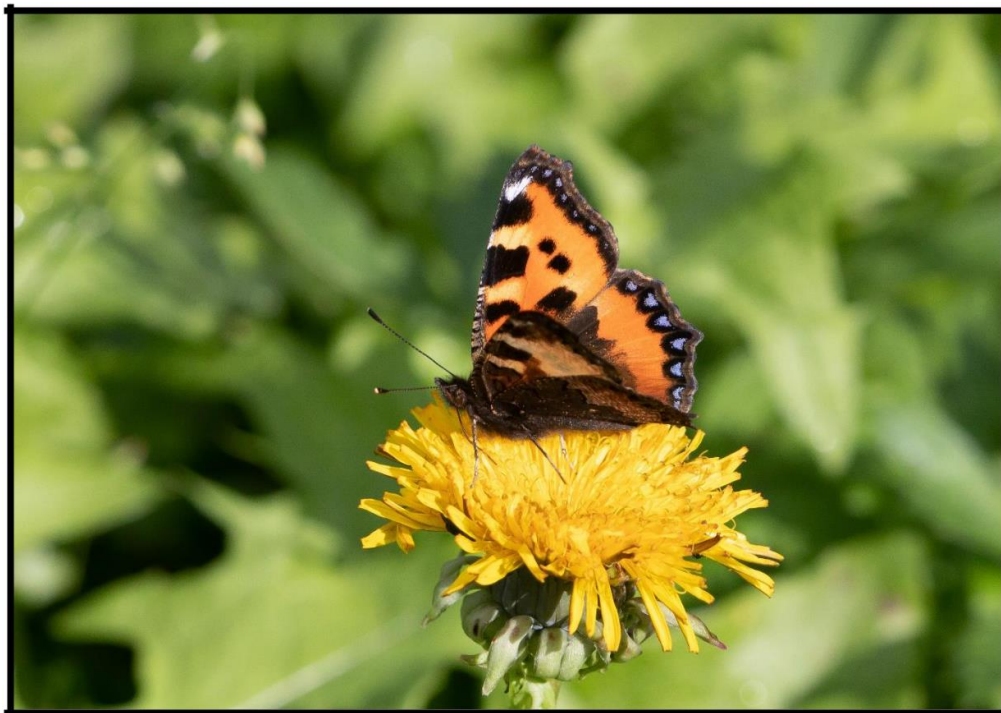
Neslesommerfugl (*Nymphalis urticae*) hadde i Troms dette året et svært godt år med solide forekomster både i første og andre generasjon.

Langs veikantene i Fjellbygda vokser det stedvis mye ryllik. Det ble påvist ved begge besøkene i 2023 gode forekomster av **ryllikfjærmøll** (*Gillmeria pallidactyla*).

Figur 16. Mange tiriltungegeblåvinger svermet ved Henrikvatnet i 2023. Foto: Karl-Birger Strann ©

Figur 17. Neslesommerfugl var tallrik i Fjellbygda sommeren 2023. Foto: Karl-Birger Strann ©

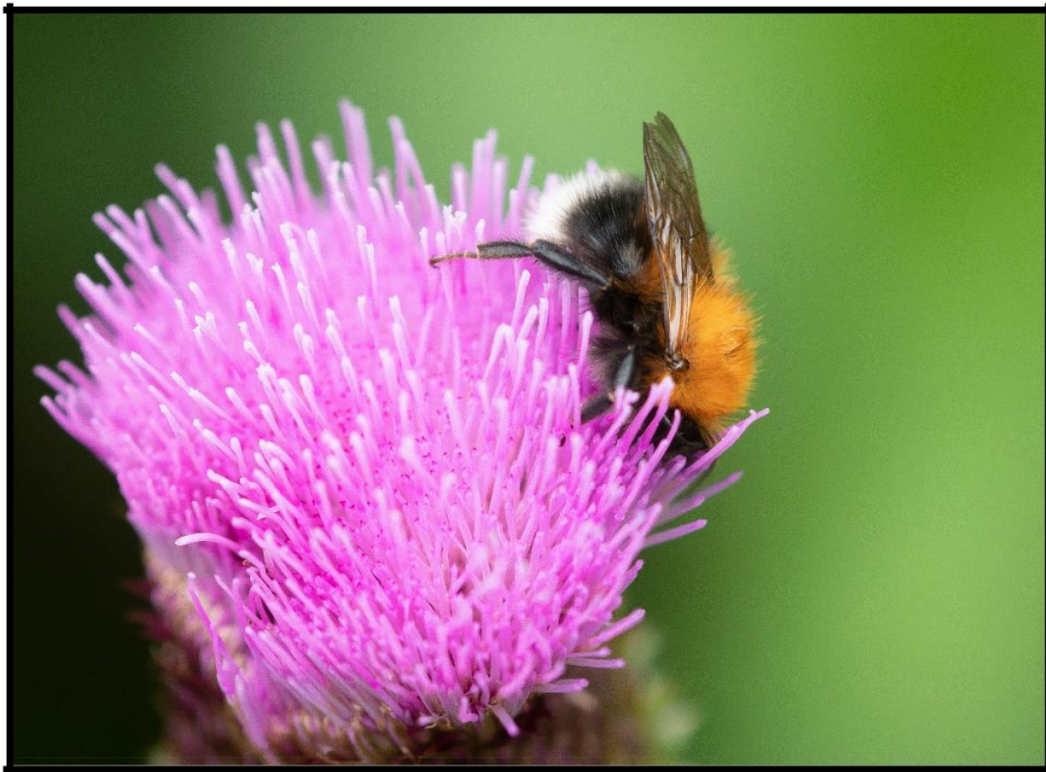

Figur 18. Ryllikfjærmøll var tallrik i Fjellbygda sommeren 2023. Foto: Karl-Birger Strann ©

Humler

På de blomsterrike engene langs Nerbygdveien ble det registrert flere humlearter. Noen av de vanligste artene var **trehumle** (*Bombus hypnorum*), **lys jordhumle** (*Bombus lucorum*) og **hagehumle** (*Bombus hortorum*). Den lille **markhumla** (*Bombus pratorum*) var også stedvis tallrik og ble påvist i hele studieområdet. Mindre antall av **lynghumle** (*Bombus jonellus*), **lapphumle** (*Bombus lapponicus*) og **åkerhumle** (*Bombus pascuorum*) ble registrert flere steder og da mest på de blomsterrike veikantene. **Alpehumle** (*Bombus alpinus*) ble registrert på to lokaliteter, begge helt oppe ved kanten av Sjukavatnet.

I skogsliene øst av Sjukavatnet ble det registrert en del svermende **gullrisengmott** (*Anania funebris*).

Figur 19. Trehumle var tallrik på blomsterengene i Fjellbygda også i 2023. Arten var en av de vanligste humleartene i vår undersøkelse. Foto: Karl-Birger Strann

©

Figur 20. Markhumle ble registrert flere steder langs de blomsterrike veikantene i Fjellbygda og særlig der det vokste bringebær eller rødkløver. Foto: Karl-Birger Strann

Figur 21. Åkerhumle ble registrert flere steder i Fjellbygda i 2023. Foto: Karl-Birger Strann ©

Karplanter

Fjellbygda ble i 2023 undersøkt den 8. og 19. juli. Det ble til sammen brukt rundt 9 timer på registrering og innsatsen ble i all hovedsak lagt til nærområdene rundt de mange vannene som ligger i studieområdet sør for Sandsvatnet. Spesielt fokus la vi på å finne nye lokaliteter med orkideer i området.

På to mindre rikmyrer langs veien innover Fjellskardalen ble det også påvist en mindre forekomst av **lappmarihand** (*Dactylorhiza lapponica*). Det ble også funnet ytterligere åtte eksemplarer av **engmarihand** (*D. incarnata*) et annet sted på samme myra som der vi fant arten i tidligere år. Tre ulike steder ble det påvist **korallrot** (*Corallorhiza trifida*). Alle tre forekomstene vokste i tørre veiskjæringer.

Figur 22. Korallrot ble registrert i Fjellbygda i 2023 i tre ulike veiskjæringer. Foto: Karl-Birger Strann ©

Figur 23. Lappmarihand ble registrert i Fjellbygda i 2023 og på samme lokalitet i 2020. Foto: Karl-Birger Strann ©

Alle data vil bli lagt inn i Artsobservasjoner.no.

Balsfjord november 2023

Karl-Birger Strann